

Antibiotikaprofylax vid kirurgi – allmänna principer

Fastställd september 2024 av Läkemedelskommittén i Västra Götalandsregionen. Giltig t.o.m. september 2026.

Bakgrund

Antibiotikaprofylax utgör 20–30 % av all antibiotikaanvändning på sjukhus. Det är väl visat att korrekt använd antibiotikaprofylax vid viss kirurgi (till exempel tarmkirurgi, kärlkirurgi) dramatiskt minskar infektionsrisken. Samtidigt saknas evidens för nytta för profylax vid vissa ingrepp. Risken för postoperativ infektion beror på flera faktorer där typ av operation (rena – kontaminerade – orena/infekterade operationer) behöver uppmärksammas. Även typ av patient (frisk – med kronisk sjukdom – kritiskt sjuk) har betydelse för risken för postoperativ infektion.

Med tanke på den eskalerande resistenssituationen ska profylax ges på strikta indikationer och enligt uppdaterade PM som ska finnas på varje opererande klinik.

Allmänna principer

- Profylax ska inte överstiga ett dygn.
- En dos före operation är i allmänhet tillräckligt.
- Använd, om möjligt, **perorala antibiotika** med lång halveringstid. På så vis undviks problemet med att patienten får profylaxen vid fel tidpunkt.
- Exempel på preparat med god absorption och lång halveringstid är trimetoprim/sulfa, metronidazol samt doxycylin. Dessa preparat ges med fördel peroralt på **operationsdagens morgon** (undantag är ingrepp i övre gastrointestinalkanalerna, där intravenös administration är att föredra).
- Om intravenös profylax används är det viktigt att ge profylaxen vid rätt tidpunkt i förhållande till operation. De preparat som huvudsakligen används (cefalosporiner, penicilliner) har kort halveringstid på 1–2 timmar, varför dessa bör ges ½-1 timme före ingreppet.

Relaterad information

SBU (Statens Beredning för medicinsk Utvärdering) utredning om antibiotikaprofylax vid kirurgiska ingrepp, utgiven augusti 2010

- [SBUs rapport om antibiotikaprofylax vid kirurgiska ingrepp](#)
- [SBUs sammanfattning och slutsatser](#)

Strama – Samverkan mot antibiotikaresistens

- [Profylax | Strama Nationell](#)

Svenska Infektionsläkarföreningen

- [Vårdprogram för Led- och skelettinfectioner. Rev. 2023](#)